

Slovenski jezik: govorni nastop

Umestitev Dickensovega romana Veliko pričakovanje v literarnozgodovinsko obdobje in utemeljitev romantičnega realizma ob besedilu.

1. Realizem je bil vodilna literarna smer med letoma 1830 in 1880. Nastal je pravzaprav iz odpora proti romantiki in zaradi velikih družbenih sprememb, kot so razvoj kapitalistične družbe, propadanje plemstva itd. V državah zahodne Evrope je oblast prevzemalo meščanstvo vse do popolnega prevzema z revolucijo 1830-tega leta v Franciji, ki pripravi temelje kasnejšemu revolucionarnemu valu, pomladi narodov (1848).

Tako korenite spremembe v družbi so povzročile tudi velike literarne prilagoditve. Pisatelje niso več zanimale romantične osebnosti, pač pa veliko bolj liki, ki bi bili realni predstavniki določenega družbenega razreda. Stvarnost so začeli dojemati kritično, svoja dela pa so pisali natančno in preiščeno, upoštevajoč dognanja v psihologiji in sociologiji. Romantični svet sedaj zamenjajo stvarni posamezniki, ki se borijo za svoje življenje v nekih konkretnih situacijah.

Zaradi različnih družbenih razmer, razlike v času, ko je realizem prišel v neko deželo in različnih tradicij v posameznih deželah se posamezni tipi realizma precej razlikujejo.

Dickensov roman Veliko pričakovanje je nastal v zgodnjem, začetnem realizmu in je bil zato podvržen močnim vplivom romantike. Romantični realizem, kakor imenujemo tak način realističnega pisanja je trajal od 1830 do 1850-tega leta, seveda pa te meje niso čisto realne, saj so bila vmes tudi prehodna obdobja. V tem obdobju so ustvarjali tudi Gogolj, Balzac, Stendhal..., ki so napisali znana književna dela, kot so novela Plašč in Balzacova Človeška komedija.

2. Dickensova zgodba je v romanu Veliko pričakovanje napeta in polna romantične slikovitosti, pridružuje pa se ji dokaj stvaren prikaz žgočih socialnih razmer tistega časa.

Glavni junak romana Pip, živi s svojo sestro in njenim možem Joem. Nekega dne sreča ubežnika z zaproniške galeje, ki ga tako prestraši, da mu zaradi strahu Pip pomaga, ubežnika pa kljub temu hitro ulovijo. Dolgo časa mora Pip hoditi k gospe Hamishamovi, bogatašnji iz mesta in se tam igrati. Ker naj bi od neznanega dobrotnika dobil veliko denarja, se sedaj že skoraj odrasel preseli v London in spozna, kasnejšega zelo dobrega prijatelja Herberta. Odvetnik Jaggers je edina vez med dobrotnikom in Pipom, a se ta po dolgih letih le pokaže. Mož, ki je podpiral Pipa je prav tisti ubežnik kateremu je Pip pomagal, a je ravno zato kmalu ujet in v zaporu umre. Pip odpotuje na Daljni vzhod.

Pip se mora na željo gospe Havishamove, ki že leta živi v samoti in brez sončne svetlobe, igrati z njeno varovanko Estello. Estello ta gospa vzgaja tako da bi sovražila moške in jim lomila srca. Ob Pipovem prvem srečanju z njo mu ta v obraz vrže številne pripombe glede njegovega vedenja, oblačenja... Dickens je veliko realistično pisal o socialnih problemih takratne angleške družbe in orisoval vzvišeno vedenje bogatih do revnejšega sloja.

Ko sem ostal sam na dvorišču, sem izkoristil priložnost, da sem si ogledal svoje raskave roke in težke čevlje. Nisem jih dovolj ocenil. Nikdar prej mi niso povzročali težav, toda zdaj so mi šli do živega zelo prostaški priveski. Sklenil sem vprašati Joea, zakaj me je naučil imenovati poba kvarte, ki bi jih moral klicati fant. Želel sem, da bi bil Joe bolj gosposko vzgojen, ker bi bil potem tudi jaz odličnejši.

Izjemno romantičen je nepričakovani zgodbeni preobrat, ko Pip končno spozna svojega dobrotika, te osebe nihče ne pričakuje in Pipu podre njegov svet. Dobrotnik je namreč bivši kaznjeneec in izgnanec.

Posvetila se mi je vsa resnica o mojem položaju; in razočaranje, ki je bilo s tem v zvezi, pa nevarnost, sramota, vsakovrstne posledice – vse to je prihrumelo nadme s tako silo, da me je kar podrlo in sem moral mukoma loviti sapo.

Za Dickensa je značilno romantično reševanje problemov. Zelo velik vpliv romantike pa se pokaže tudi v samem zaključku knjige, nekdanja brezčutna Estella in Pip se srečata, ko sta si oba prišla ogledat staro hišo, kjer sta se prvič srečala. Estella je sedaj neporočena, njen kruti mož je umrl, Pip pa se ni poročil in Estello še vedno ljubi.

» Prijatelja sva si,« sem rekel, vstal in se sklonil nadnjo, ko se je dvignila s klopi.

» In prijatelja si ostaneva, čeprav držita najini poti vsaksebi,« je rekla Estella.

Prijel sem jo za roko in tako sva zapustila opustošeni kraj; in kakor so pred davnimi leti vstajale jutranje megle, ko sem odhajal iz kovačnice, tako so zdaj vstajale večerne megle – in na vsej širni planjavi, obliti s spokojno svetlobo, ki so mi jo odkrile, nisem nikjer videl sence, ki bi nama grozile z ločitvijo.